

Ülke Bilgileri

Ülke Adı:

GSYİH (Milyon \$)	367.968
KBGSYİH (\$)	4.251
Büyüme Oranı (%)	2
Para Birimi	İran Riyali (IRR)
Nüfus	85.162.956
Dil	Farsça
Yüzölçümü (km)	1.648.000
Başkent	Tahran

Teknik Engeller

Ülkeler İtibariyle Teknik Engeller	Açıklama
Ülkenin Dış Ticaretine İlişkin Temel Bilgiler	<ul style="list-style-type: none"> Özellikle ülkenin ihracat ve ithalatında öne çıkan ilk 10 ürün grubuna ilişkin bilgiler, Ülkenin genel olarak dış ticaret yapısına ilişkin bilgiler

Ülkenin İhracatında İlk 10 Ürün (İran İstatistikleri)

GTIP 8 Kodu	GTIP 8 Adı (Türkçe)	1401 Yılı 21 Mart 2022-21 Mart 2023 (Milyon \$)
27111190	Sıvılaştırılmış doğal gaz	7.081
27111290	Sıvılaştırılmış doğal gaz (diğer)	3.760
27111390	Sıvılaştırılmış doğal gaz (diğer)	2.238
29051100	Metanol (metil alkol)	2.150
27132000	Petrol bitümeni	1.784
39011030	Özgül kütlesi 0,94'ten az olan polietilen	1.601
72061000	Demir veya çelik Külçeler (Ağırlık itibariyle % 0,6 veya daha fazla karbon içerenler)	1.534
31021090	Üre (sulu çözelti halinde olsun olmasın)	1.443
27101290	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, Hafif yağlar ve müstahzarları	1.101
72142000	Haddeleme işlemi sırasında üzerlerinde çentikler, yivler, oluklar (Enine kesiti 6-8 mm. (8 dahil) ye kadar olan yuvarlak çubuklar)	1.094

Ülkenin İthalatında İlk 10 Ürün (İran İstatistikleri)

GTİP 8 Kodu	GTİP 8 Kodu	1401 Yılı 21 Mart 2022- 21 Mart 2023 (Milyon \$)
10059010	Hayvansal Mısır	3.269
10063020	Yarı veya tam olarak değirmenden geçirilmiş pirinç	2.045
10019920	buğday	2.013
12019010	Soya fasulyesi (kırılmış olsun olmasın)	1.970
85171390	Diğer Akıllı Telefonlar	1.941
15121100	Teknik veya sınai amaçlarla kullanılanlar (insan gıdası olarak kullanılan, ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk tohumu yağları).	1.160
10039000	Arpa, arpa tohumu hariç.	990
98870312	%20'den az dahili imalat ile üretim için ayrılmış parçalar	891
85171210	Akıllı Telefon	861
23040000	Soya fasulyesi yağı ekstraksiyonundan (özütleme) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar (öğütülmüş veya "pellet" halinde olsun olmasın).	854

Ülkenin genel olarak dış ticaret yapısına ilişkin bilgiler

İran'ın petrol ve doğalgaz ihracatının ABD yaptırımları nedeniyle daralması sonucu yaptırımların üstesinden gelmek için birçok stratejiyi hayata geçirdiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklamak ve ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmektir. İran ayrıca ülke içi üretimi artırmaya, hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. Bu amaçla, İran hâlihazırda 2.150 adet 8'li GTİP'te yapılacak ithalatı yasaklamıştır.

- İran resmi makamları tarafından kamu ile paylaşılan (15.10.2022) 2.150 adet ithalatı yasak ürün/GTİP listesine (farsça) ulaşmak için [Tıklayınız](#).
- Farsça nüshadaki ithalatı yasak ürün GTİP'lerinin latin rakamları ile oluşturulmuş haline ulaşmak için [Tıklayınız](#).
- İthalatı yasaklanan ürün listelerine dair bilgi notuna ulaşmak için [Tıklayınız](#).

Farklı bir ithalat rejimi uygulanan İran Serbest Bölgelerine Dair İthalat ve Yatırım Notuna ulaşmak için [Tıklayınız](#).

İran 1401 (21 Mart 2022-21 Mart 2023) yılı gümrük tarife cetveli için [Tıklayınız](#)

İran 1402 yılı için (21 Mart 2023-21 Mart 2024) için yeni bir gümrük tarife cetveli yayınlanmamıştır. Bununla birlikte, 1402 yılı için geçerli olmak üzere hangi GTİP lerde değişiklik yapıldığını gösterir bir belge yayınlamıştır. Söz konusu belge içeriğinden, değişiklik yapılmayan GTİP lerdeki 1401 yılına ait gümrük vergilerinin 1402 yılında geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

1402 yılı için geçerli olmak üzere hangi GTİP lerde değişiklik yapıldığını gösteren belgeye dayalı oluşturulmuş excel listesine ulaşmak için [Tıklayınız](#) ve söz konusu belgenin daha geniş açıklamalı orijinal farsçanüshasına ulaşmak için [Tıklayınız](#).

Ürün ithalatında aşağıdaki hususlara dikkat ediniz.

- Ödenecek gümrük vergisi için yaklaşık olarak “Import duty” sütunu dikkate alınmalıdır. (Gümrük vergileri Commercial Benefit+Custom Duty= Import duty olarak oluşmaktadır.)
- Eğer ürününüzün 1402 yılı için yukarıdaki excel listesine göre “Commercial Benefit” i değiştirdi ise güncel “Import duty” nun hesaplanması için “1402 yılına ait Commercial Benefit” ile “1401 yılına ait Import duty” toplanmalıdır.
- Ürün ithalatında %1 veya %9 oranında katma değer vergisinin malın gümrükten çekilmesi esnasında ödenmesi gerekebilmektedir.
- Aşağıda yer alan ithalatı yasak ürün listesindeki ürün/GTİP’lere de ithalatı yasak olmasına rağmen tarife cetvelinde yer verilmektedir.
- Yıl içerisinde ülke ihtiyaçlarına göre bazı GTİP’lerin gümrük vergilerinde düzenlemeler yapılabilmektedir.

İran Gümrük Tarife Cetveli ve İthalatı Yasaklanan Ürünler Listesine Dair Nota ulaşmak için [Tıklayınız](#).

İran ile ticaret yapan veya yapmak isteyen firmalarımızın ABD Yaptırımları ve İran İthalat Rejimindeki Ürün Gruplarını göz önünde bulundurması, ürün ve hizmet ihracat rakamlarını belirlerken döviz kurları ve tahsislerini incelemesi, para transferinde karşılaşılan sorunlar için para transferlerini notunu kapsamlıca değerlendirmesi gereklidir. Bu amaçla hazırlanan notlara aşağıdaki bağlantılardan ulaşılabilir.

- Döviz Kurları ve Kambiyo Rejimine Dair Nota ulaşmak için [Tıklayınız](#).
- İran'dan Yapılacak Para Transferleri İçin [Tıklayınız](#).
- İran'a yapılan ihracattan elde edilecek dövizin Türkiye'ye getirilmesindeki zorunluluğa ilişkin muafiyeti içeren Genelgeye ulaşmak için [Tıklayınız](#). (TCMB Genelgesi'nin 4 üncü maddesinin 6 ncı Fıkrası doğrultusunda İran'a yapılan ihracattan elde edilecek dövizin Türkiye'ye getirilmesine ilişkin muafiyet tanınmıştır.)

Ülkenin Türkiye İle Ticaretine İlişkin Temel Bilgiler

- Özellikle ülkenin Türkiye ile dış ticaretinde öne çıkan ilk 10 ürün grubuna ilişkin bilgiler,
- Ülkenin Türkiye ile ticaretinde potansiyel arz eden olası yatırım alanları,
- İhracatçılarımız için yeni ihraç alanları ve ürün grupları (Burada özellikle tarafınızca tespit edilen ve henüz uluslararası firmalarca yeterince iştilgal edilmeyen alanlar)

Özellikle ülkenin Türkiye ile dış ticaretinde öne çıkan ilk 10 ürün grubuna ilişkin bilgiler,

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün (İran İstatistikleri)

GTIP 8 Kodu	GTIP 8 Adı (Türkçe)	1401 Yılı 21 Mart 2022- 21 Mart 2023 (bin \$)
15121100	Teknik veya sınai amaçlarla kullanılanlar (insan gıdası olarak kullanılan, ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk tohumu yağları).	670.502
87012000	Traktörler (Yarı römorkler için çekiciler)	474.685
10059010	Hayvansal Mısır	268.135
08031000	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	224.792
12019010	Soya fasulyesi (kırılmış olsun olmasın)	174.726
10039000	Arpa, arpa tohumu hariç.	183.824
55013000	Sentetik filament demetleri: Akrilik veya modakrilik olanlar	131.680
15071000	Ham yağ (sakızı ayrılmış olsun olmasın) Teknik veya sınai amaçlarla kullanılanlar (insan gıdası olarak kullanılan)	85.217
39069070	Akrilik polimerle, (diğerleri)	53.766
47032900	Sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru (çözünür kimyasal, Geniş yapraklı ağaçlardan)	53.764

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün (İran İstatistikleri)

GTIP 8 Kodu	GTIP 8 Adı (Türkçe)	1401 Yılı 21 Mart 2022- 21 Mart 2023 (bin \$)
27111190	Sıvılaştırılmış doğal gaz	3.075.492
76011000	İşlenmemiş Alaşimsız alüminyum	632.393
31021090	Üre (sulu çözelti halinde olsun olmasın) diğer	602.094
79011210	İşlenmemiş çinko, Ağırlık itibarıyla % 99,99 veya daha fazla çinko içerenler	363.773
31021000	Üre (sulu çözelti halinde olsun olmasın)	359.493
27112190	Sıvılaştırılmış doğal gaz (diğer)	309.829
74031100	Bakır Katotlar ve katot parçaları	178.953
74081100	Bakır teller: Enine kesitinin en geniş yeri 6 mm. yi geçenler	122.139
72061000	Külçe veya diğer ilk şekillerde demir ve alaşimsız çelik (72.03 Ağırlık itibarıyla % 0,6 veya daha fazla karbon içerenler)	109.071
72142000	Demir veya alaşimsız çelikten çubuklar (sadece dövülmüş, sıcak , Haddeleme işlemi sırasında üzerlerinde çentikler, yivler, oluklar)	97.729

Ülkenin Türkiye ile ticaretinde potansiyel arz eden olası yatırım alanları,

İran ekonomisi devletçi politikaların yoğun olduğu, petrol ve gaz ihracatının ekonominin performansında önemli bulunduğu bir yapıdadır. Devletin halen, devlet şirketleri ve yarı devlet şirketleri vasıtasıyla İran ekonomisinin %70-80 oranını kontrol ettiği değerlendirilmektedir. Devletin yanı sıra, vakıfların da ekonomik yaşamda önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

İran'ın uzun yıllardır kendine yeterliliği vurgulaması neticesinde tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde belirgin bir kapasitesi oluşmuştur. Özel sektör, küçük ölçekli üretim, çiftçilik, orta-ölçekli inşaat projeleri, çimento üretimi, madencilik, emlak, ulaşım, perakende gibi kimi alanlarda kendisine yer edinebilmiştir.

İran ekonomisinde ve ihracatında öne çıkan sektörler petrol ve doğalgaz tabanlı petrokimya sektörü, demir-çelik sektörü, ve enerjiye bağımlı doğal taş, çimento vs. ile tarım ve gıda sektörüdür. Bu sektörlerin İran ihracatında payı kabaca doğalgaz ve petrokimya sektörü için %50, demir-çelik ve metaller için %25, tarım için %10 dur. Yabancı yatırımcıların da en çok yatırım yaptığı sektör petrokimya ve alt sektörleridir. İran, petrokimya ve demir-çelik vs. ürünlerinde kendi ucuz/sübvansiyonlu doğalgazı ile üretim yaptığı için dünya fiyatlarının çok altında üretim fiyatına sahip olup ihracat için ve iç satış için farklı fiyat uygulayabilmektedir. Petrokimya veya demir-çelik ana üreticilerinin çok büyük çoğunluğu devlet şirketi olup kendilerinden doğrudan alım için yüksek tonaj ve uzun süreli alım garantisi gerekebilmektedir. Bu çerçevede, etilen, polietilen, külçe-slab-tile ve rolled çelik, külçe alüminyum gibi ürünlerin doğrudan ve ya serbest bir şekilde ihracatına izin verilmemekte veya ana üreticilerin dünya fiyatlarından bu ürünleri ihraç etmesine izin verilmekte veya ihracat için ürünler, ürün borsasına arz edilerek fiyatlandırma yapılmaktadır. Diğer taraftan, bu ürünler iç tüketim için ihraç fiyatlarına göre çok daha düşük fiyatlarla iç piyasaya arz edilmektedir. İran'dan 8li bazda ihraç edilen ürünler "sıvılaştırılmış propan, metanol, bütan, polietilen, bitümen, üre, sıvılaştırılmış doğal gaz, demir-çelik külçeler veya yarı mamüller, madeni yağlar, bakır katotlar" dır. Bu ve benzeri ürünlerin dışında ihracatı nisbeten sınırlı kalmakla beraber yoğun bir iç üretim ve tüketimi bulunan doğal taş sektörü de ayrıca öne çıkmaktadır. İran kayda değer miktarda tezyinat için kullanılan oniks taş rezervlerine, dış cephe ve yer kaplama kaplama için traverten rezervlerine sahiptir. Diğer taraftan, başta fıstık (antep) ve hurma gelmek üzere İran bölgesel olarak önemli bir tarım ürünleri ihracatçısıdır. Yukarıda bahsedilen sektörlerin ülkemiz iş fırsatları açısından önemi değerlendirildiğinde; dünya taşımacılarının ambargolar sebebiyle İran limanlarına uğramaktan çekinmesi ve sigorta şirketlerinin İran menşeli ürünleri sigortalamaktan imtina etmesi sebebiyle İran için ülkemiz üzerinden ticaret önem kazanmıştır. Bu çerçevede, İranlı üreticilerin ülkemizde şirket kurmak suretiyle dünya pazarlarına açılma veya Türk şirketleri ile iş birliği yaparak ürünlerini

üçüncü ülkelere satmak hususunda yoğun teveccühü olduğu görülmüştür. İranlı üreticilerin ambargolar sebebiyle modern makineler almakta güçlük çektiği, bu durumun verimi ve üretim maliyetlerini artırdığı belirtilmektedir. Bu minvalde, yukarıda sayılan sektörlerde kullanılan sarf malzemeleri ve makinelerine çok ihtiyaç duyulduğu sektör temsilcileri tarafından ifade edilmiş olup Türk ürünleri ve makinelerinin kalite ve fiyat açısından pazarda çokça talep edildiği ve iyi bir imaja sahip olduğu bilinmektedir.

Yukarıda arz edildiği üzere İran'da en çok potansiyel arz eden yatırım alanları petrokimya ve metal alt sanayisi / işlenmiş ürünler sanayisi, İran içi satış için dünya standartlarında üretilmiş sanayi sarf malzemeleri ve tüketici ürünleridir.

İran tarafından uygulanan ithalat yasakları sebebiyle İran içi rekabet ve ürün kaliteleri düşmüş, bu durum dünya standartlarında üretilmiş kaliteli ve uygun fiyatlı ürünlere talebi artırmıştır. Bu çerçevede, Türkiye ile ticarete ise her türlü makine aksamı, yedek parçası, sanayi sarf malzemeleri öne çıkmaktadır. Ayrıca ülke içi bazı katkı maddeleri (agent material) eksikliği nedeniyle İran'ın kendisi önemli bir plastik ürünleri üreticisi ve ihracatçısı olmasına rağmen plastik maddeler de ithal etmektedir.

Ülkedeki önemli sektörler için daha ayrıntılı bilgi edinmek için Ticaret Müşavirliğimizce hazırlanan sektör raporları Bakanlığımız web sayfasında (<https://bit.ly/3IvwTyv>) hizmete sunulmuştur.

İhracatçılarımız için yeni ihraç alanları ve ürün grupları (Burada özellikle tarafınızca tespit edilen ve henüz uluslararası firmalarca yeterince iştilgal edilmeyen alanlar)

İran'ın uyguladığı ithalat yasaklarına ilişkin ülkemiz üreticileri ve ihracatçıları arasında bilgi eksikliği olduğu müşahade edilmiş olup "İran gümrük tarife cetveli" ve "İran ithalatı yasaklanan ürün listesi" birlikte incelendiğinde yasaklı ürünlerin sektör içinde tarife kodlarına göre değişiklik gösterdiği anlaşılmıştır. İlgili listeler üzerinde, ülkemizin nisbeten güçlü olduğu değerlendirilen elektrikli ev aletleri ve beyaz eşya sektörüne ilişkin yapılan örnek incelemede;

- 84151090 tarife kodlu "klima" ürünlerinin ithalatı yasak iken 84151010 tarife kodlu "klima" ürünlerinin ithalatının serbest,
- Elektrikli ev aletlerinden 85164000 tarife kodlu "ütü" ürünlerinin ithalatının serbest,
- 8212, 8510 ve 851631 tarife kodlu "elektrikli bakım ürünleri"nin ithalatının serbest,
- 845019 tarife kodlu 10 kg'a kadar kapasiteye sahip "çamaşır makineleri"nin ithalatı yasak iken 845020 tarife kodlu 10 kg dan fazla kapasiteye sahip "çamaşır makineleri"nin ithalatının serbest olduğu tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, İran pazarı ile ilgilenen ihracatçı ve üreticilerin kendi sektörlerine dair "İran gümrük tarife cetveli" ve "İran ithalatı yasaklanan ürün listesi" üzerinden tarife kodu ve madde adına göre detaylı inceleme yapması ve ithalatı serbest ürünleri tespit ederek İran pazarına yönelik giriş çalışmaları yapabileceği değerlendirilmektedir.

İran'daki serbest bölgelerin ülkemiz ihracatçıları ve yatırımcılar için sunduğu temel avantajlar aşağıda özetlenmiştir.

1- <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari/iraninithalat-ve-kambiyo-duzenlemeleri> linkinde detaylandırıldığı üzere İran'da halihazırda ithalat yasakları uygulanmaktadır. Bununla birlikte, İran Serbest Bölgelerine ithalatı yasak bazı ürünlerin ithalatının yapılmasına ve serbest bölgeler dahilinde perakende olarak bu ürünlerin satışına (mevzuatta kişi başı 80 dolar olarak öngörülmekle birlikte sıkı bir kontrol bulunmamaktadır) müsaade edilmektedir. İthalatına izin verilen ürünler her serbest bölgede değişmekte olup ilgili serbest bölge idaresinden bilgi edinilebilir.

İran ana toprağına ithalatı yasak olmasına rağmen serbest bölgelere ithalatına izin verilen bazı nihai tüketim ürünleri; tekstil ürünleri (gömlük, pantolon, mont vs.), bazı küçük ev aletleri (çay ve espresso makinesi vs.), bazı gıda ve içecekler, bazı parfümler, bazı hijyen ve kozmetik ürünleri vs.

İlgili mevzuata göre her serbest bölgeye 300 milyon dolara kadar ithalat izni tanımlanmakla birlikte serbest bölgelerden ihracat yapıldığında veya sanayi teçhizat ve hammaddeleri ithalatı yapıldığından bu limit artırılmaktadır. Aktif 8 serbest bölgeden 21 Mart 2021-21 Mart 2022 (1400 İran yılı) arası dönemde yaklaşık 2,76 milyar dolar (İran'ın tüm ithalatının %5,5'ine tekabül etmektedir) ithalat yapılmıştır.

2- Serbest bölgelerde tesis yatırımı ile üretimi yapılan ve ithalatı yasak olan bazı ürünlerin İran ana toprağına ithalatına toptan olarak izin verilebilmektedir. Bazı nihai ürünlerin ana toprağına ithalatına izin verilmesi için %30 a kadar katma değer aranırken bazı ürünlerde sadece şişeleme, paketlenme veya basit montaj şeklinde niteliksiz bir işlem yapılması halinde de ithalatına izin verilmektedir. Halihazırda yukarıda açıklandığı gibi ithalatı yasak olmasına rağmen serbest bölgelerde üretimi yapılarak ana toprağına ithal edilen bazı ürünler; mobilya, parfümler, kozmetik ürünleri, elektrikli süpürge, çay makinesi, klima vs. ev aletleri. Örneğine rastlanmamakla birlikte tekstil ürünlerinin de belirli bir katma değer ile üretimi yapıldığı takdirde nihai ürünlerin ana toprağına ithalatına toptan olarak izin verilebileceği bilgisi edinilmiştir.

Kalite Altyapısı ve Yetkili Kuruluşlar

- **Ülkenin kalite altyapısı sistemi ve uygulama altyapısından sorumlu yetkili kuruluşlar hakkında genel bilgiler**
- **Ülkenin belgelendirme sistemi hakkında genel bilgiler**

Ülkenin kalite altyapısı sistemi ve uygulama altyapısından sorumlu yetkili kuruluşlar hakkında genel bilgiler

Ülkenin belgelendirme sistemi hakkında genel bilgiler

İran’da piyasaya arz edilen ürünlerin standartlarının belirlenmesi ve denetimi aşağıda kurumlarca yapılmaktadır.

- Bitki, tohum, vb. ürünlerde piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu kurum Tarım Seferberliği Bakanlığı'na bağlı Bitki Sağlığı ve Güvenliği Kurumu, <https://zeraat.maj.ir/#>
- Gıda, ilaç, hijyen ve kozmetik ürünlerindeki piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu Sağlık Bakanlığı'na bağlı Gıda ve İlaç Kurumu, <https://www.fda.gov.ir/en>
- Çeşitli canlı hayvan, işlenmemiş et ürünleri, hayvan spermi, damızlık yumurta, hayvansal aşı, ilaç dezenfektanlar, özel hayvan yemlerinde piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu denetleyici kurum Tarım Seferberliği Bakanlığı'na bağlı Veterinerlik Kurumu, <https://ivo.ir>
- Standart kapsamındaki ürünlerde ise İran Ulusal Standart Kurumu’dur. <https://en.inso.gov.ir/portal/home>
- Helal belgelendirmesi, söz konusu prosedüre tabi olabilecek tüm ürünler için zorunludur. Helal belgelendirmesinde düzenleme ve standartlar mevcut olup, söz konusu mevzuat İran Sağlık Bakanlığı’nın altındaki İran Gıda ve İlaç Kurumu’na bağlı olan “National Research Center Halal Republic of Iran (Halal Research Center)” tarafından yürütülmektedir (<http://halal.gov.ir>). Belgelendirme Halal Research Center tarafından yapılmaktadır.

İran’da piyasaya arz edilen ürünlerin ülke içindeki üretim veya ithal edilen ürünlerin standartlarının oluşturulması ve denetiminden İran Ulusal Standart Kurumu (İNSO) sorumludur. Bahsekonu Kurumun sitesine <https://en.inso.gov.ir/portal/home/> ulaşılabilir.

ISIRI tarafından “Ülkeye İthal / İhrac Edilen Ürünlerin Uyması Gereken Zorunlu Standartlar” isimli bilgi notlarına ve gereken standartlara <https://en.inso.gov.ir/portal/home/?821991/Importing-and-Exporting-Goods> linkinden ulaşabilirsiniz.

Uyulması gereken zorunlu standartlara ilişkin genel açıklamalar aşağıda sunulmaktadır.

- 1- Tüm koruyucu içeren gıdalar, belirlenmiş zorunlu standartlara tabidir.
- 2- Traktör, zirai makineler, vinç ve çekiciler için zorunlu standartlar bulunmamaktadır.
- 3- Maden ve yol yapımında kullanılan makinelere ilişkin yedek parçalarda da standartlara uyum zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 4- Testi yapılamayan ürünlerin kendi ülkesinde almış olduğu sertifikalar doğrultusunda (Certificate of Inspection – COI) İran’a ithaline izin verilmektedir.
- 5- Test süreci uzun süren ürünler için gümrüklerde oluşabilecek yığılmaların önlenmesi amacıyla üretici ülkelerdeki denetimi yapılmış sertifikaların (Certificate of Inspection – COI) bulunması yeterlidir.
- 6- Enerji tüketimi ve verimliliğini belirleyen etiketlerin, listede bulunan elektrikli tüm cihazlarda bulunması zorunludur. Bahsekonu etiketlerin üretici firmalar tarafından üretim yerindeki standartlar doğrultusunda

yapıştırılmış olması zorunludur. Ayrıca, sertifikaların yalnızca A ve B enerji sertifikası olması gerekmektedir.

7- Standartların değerlendirilmesinde milli ve uluslararası standartların bulunmaması halinde üretici veya üreticinin bulunduğu ülkenin standartları veya beyanları ithalat işlemi esnasında gözönüne alınmaktadır.

İran, DTÖ üyesi değildir.

İhracatta (Öne Çıkan Ürün Gruplarında)
Talep Edilen Zorunlu Belgeler

- Özellikle ülkenin en çok ithalat yaptığı ilk 10 ürün grubunda talep edilen zorunlu belgelere ilişkin bilgiler

İran'da en çok ithal edilen ürün gruplarında tarım ürünleri, cep telefonları ve makine ekipman ve yedek parçaları öne çıkmaktadır.

Tarım ürünlerinde zorunlu sağlık sertifikaları istenmekte, bunun yanında Amerika Birleşik Devletleri FDA ile Avrupa Kurumlarının ilgili ürünlere dair hazırladığı ilişkili evraklar kabul edilmektedir. Makine ekipman ve yedek parçaları ithalatında ise ülkenin ambargolar sebebiyle gönüllü yurtdışı tedarikçi bulma hususunda yaşadığı sorunlar sebebiyle daha esnek bir ithalat denetimi uygulanmaktadır.

Yabancı firmaların ambargolar sebebiyle resmi olarak İran pazarına giriş yapmaması sebebiyle İran devleti tarafından ithalatçılardan servis ağı kurması ve satış sonrası hizmet vermesi talep edilmektedir.

Ürün Güvenliği Denetimleri

- **Esasen ülkenin Ürün Güvenliği ve Denetimi uygulamalarına ilişkin genel bilgiler**

İran dış ticaret rejimi çerçevesinde ithalat için gerekli belgeler şunlardır: Proforma fatura, ticari fatura, paketlenme listesi, yükleme belgesi, sigorta poliçesi, menşe belgesi.

Duruma göre başka belgeler de (denetim belgesi, navlun faturası, ilgili kamu kuruluşundan alınması gereken izin belgesi, yerel ticaret odasından alınan adil fiyat belgesi) gerekebilmektedir. Ticaret, Sanayi ve Madenler Bakanlığı'na sipariş kaydı yaptırıldığı sırada, kabul edilebilir malların ilgili standardı veya teknik özelliklerine ait tanıma numarası başvuru formunda belirtilir. Bu ürünlerin standartlara veya teknik özelliklere uyumu ise onaylanmış bir kurum tarafından belgelendirilecektir.

Standartlar Kurumu, Sanayi, Madencilik ve Ticaret Bakanlığı'ndan ayrılarak bağımsız bir kuruluş haline gelmiş ve doğrudan Devlet Başkanı'na hesap veren bir yardımcı kuruluş olarak çalışmaya başlamıştır. Bu bağımsızlık, ithalat da dahil olmak üzere standartların daha yeknesak uygulanması sonucu için düşünülmüştür.

İran'da yabancı ürünler tedarik eden tüm kişi ve firmalar Kanun tarafından şu gereklilikleri yerine getirmekle yükümlü tutulmuştur:

- Ürünlerinin tedariki için Ticaret Bakanlığı nezdinde bir şube veya ajans tescili yaptırmak.
- Satış sonrası hizmeti vermek.
- Müşteriye, ürünle birlikte Farsça kullanma kılavuzu, garanti belgesi, uzun ömürlü ürünler için satış sonrası hizmet belgesi vermek.
- Ürünlerini, özellikle firmanın kayıt numarası, ürünün özellikleri, seri numarası ve hologramı olacak şekilde paketleyerek satmak.

Uygulamada ise standartlar konusunda keyfilik olduğu, yeni çıkan uygulamaların takibinde zorluklar yaşandığı, standart dışı sahte ürünlerin piyasada bulunabildiği ve bunlara karşı önlemlerin uygulanmasında sıkıntılar yaşandığı bilinmektedir.

Örnek Zorunlu Belgelendirme Çalışması

Zorunlu belgelendirme talep edilen ürünler	Talep edilen belgenin mahiyeti (CE, helal sertifikası, diğer)	Söz konusu belgeleri veren/düzenleyen kurum/kuruluş	Kabul gören diğer ülkelere ait belgeler
İlaç, Tıbbi Cihaz ve Kozmetik Ürünleri	Avrupa ve ABD'de pazarında da yaygın bir şekilde satılıyor olması şartı vardır. İhracat yapmak ve markasını kaydettirmek isteyen firmalardan bu ülkelerdeki mağazalarının kira sözleşmesi, iletişim	AB ve NAFTA'daki ilgili kuruluşlar	İthalatta Sipariş Kayıt Sırasında ürün bazında gereken farklı belgeler talep edilebilir

	bilgileri gibi destekleyici belgeler istenebilmektedir.		
--	---	--	--

Üretim Sırasındaki Denetimler

Kaliteyi iyileştirmek ve üretim kalitesinin dünya standartlarına uygun olarak doğru yöntemlerle yapıldığını gözlemlemeğin yanı sıra, olası kalite kusurlarını ve verimsizliklerini dikkate almak için yerinde inceleme yapılır.

Sevkiyat Öncesi Denetim Sertifikası (Pre-Shipment Inspection Certificate-PSI)

Sadece bu belge sayesinde alıcı teslim alacak olan malların sevkiyat öncesi Satış sözleşmesinde yer aldığı hacim, miktar, kalite, özellikler ve diğer hususlar açısından kontrol edilebilir. Söz konusu kontrol genellikle göndermeye hazır paketlerden ve ürünlerden yapılır.

Bu denetimler, malların sipariş, sözleşme ve standart gerekliliklere uygunluğunu teyit etmek için aşağıdaki hususların birini veya birkaçını içerir:

- Malların nicel veya nitel kontrolü
- Ambalaj durumunun kontrol edilmesi
- Konteynerlerin ve diğer taşıma araçlarının kontrolü
- Malların yüklenmesini veya boşaltılmasını gözlemlemek
- Örnekleme
- Laboratuvar analizi veya ilgili testler
- İthalat denetimi.

SGS, BIVAC gibi uluslararası ticaret alanında denetim ve sevk öncesi işlem yapabilen firmaların verdiği hizmetler İran gümrüklerinde de kabul görmektedir.

İran gümrüklerinden malların çekilmesinde zorunlu standartlara tabi ürünler ve tabi olmayan ürünler şeklinde bir ayırım bulunmaktadır. Yapılacak denetimler menşe denetimi amacıyla yükün çıktığı yerde yapılabileceği gibi, malın İran'daki varış noktasında da yapılabilir. Bu denetimleri yapabilecek ve İran Standart Kurum tarafından yetkilendirilen şirketlerin güncel listesi <https://124.im/HFxED> linkten bulunabilir.

Öte yandan, İran'da hangi ürün gruplarına zorunlu standart uygulanıp uygulanmadığı, hangi ürün gruplarında teknik servis açma zorunluluğu bulunduğu, ürün kullanım kılavuzu gerektirip gerektirmediği hususları detaylı bir şekilde <https://en.inso.gov.ir/portal/home/?821991/Importing-and-Exporting-Goods> yer almaktadır. Farsça olan belgenin incelenmesinden kabaca, motor yağları, asansörler, sağlık, gıda, deterjan, hijyen, eldiven, tekstil, halı, demir-çelik ürünleri gibi birçok ürün grubunda uygulanacak standartlar ve denetimlere ilişkin kapsamlı bilgilendirme bulunmaktadır. Konuya ilişkin firmalarımızca ilk aşamada İran'daki yetkili denetim ve gözetim firmaları ile temasa geçmesinin uygun olabileceği, etkili bir bilgilendirme yapılmaması durumunda Müşavirliğimizle temasa geçilerek ürün bazında inceleme yapıp bilgi alınabilmesi mümkündür.

Ülkenin Tabi Olduğu Bölgesel Ve Uluslararası Anlaşmalar

- İran, DTÖ'ye 2005 yılında üyelik için başvurmuş olup, katılım süreci müzakereleri devam etmektedir.
- İran'ın 9 ülkeyle (Türkiye, Özbekistan, Pakistan, Tunus, Suriye, Küba, Bosna Hersek, Belarus ve Afganistan) ile Tercihli Ticaret Anlaşmaları (TTA) bulunmaktadır.
- İran'ın Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Ermenistan ve Belarus'tan oluşan Avrasya Ekonomi Birliği ile 27 Ekim 2019 tarihinde imzalanan imzalanan bir TTA'sı bulunmaktadır. Anlaşma ile 3 yıllık süre zarfında AEB 502 maddede, İran ise 360 maddede gümrük vergilerini sıfırlama veya azaltma taahhüdünde bulunmuştur.
- İran'ın birçok ülke ile bazıları henüz yürürlükte olmayan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları (ÇVÖA) vardır. Yürürlükte olanlar arasında en iyi stopaj ve vergi oranları Avusturya, Hırvatistan, Lübnan, Venezuela, İspanya, Bulgaristan, Rusya Federasyonu ve İsviçre ile olanlarda yer almaktadır. En yüksek oranlar ise Suriye, Almanya, Fransa, Türkiye ve Çin Halk Cumhuriyeti ile olan anlaşmalarda mevcuttur. Yabancı hisseli İran firmaları diğer İranlı firmalarda olduğu gibi vergiye konu gelirlerinin %25'i oranında kurumlar vergisine tabidirler.

Müşavirlik Görüş ve Önerileri

- **Cari durumda, ülkeye yapılacak ihracat ve yatırım işlemlerinde firmalarımızın dikkat etmesi gereken hususlar**
- **Ülkede yatırım ve dış ticaret ortamını belirleyen temel hususlar ve geleceğe yönelik perspektiflere ilişkin Müşavirlikleri analiz ve değerlendirmeleri**

Müşavirlik Görüş ve Önerileri

İthalat Yasakları

İran'ın petrol ve doğalgaz ihracatının ABD yaptırımları nedeniyle daralması sonucu yaptırımların üstesinden gelmek için birçok stratejiyi hayata geçirdiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklamak ve ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmektir. İran ayrıca ülke içi üretimi artırmaya, hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. Bu amaçla, İran hâlihazırda 2.150 adet 8'li GTİP'te yapılacak ithalatı yasaklamıştır.

Bkz: <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari/iranin-ithalat-ve-kambiyo-duzenlemeleri>

ABD Yaptırımları

ABD yaptırımları insani ticaret olarak kabul edilen sektörler dışından İran'a döviz kazandırıcı işlem yapan veya yeni teknolojilere erişim sağlayan yatırım yapan şirketleri de kapsamaktadır. Uluslararası faaliyetleri bulunan yatırımcı firmaların ABD yaptırımları ile tam uyumlu projeleri değerlendirmesi muhtemel riskler açısından önemlidir.

İran'ın petrol ve doğalgaz ihracatının ABD yaptırımları nedeniyle daralması sonucu yaptırımların üstesinden gelmek için birçok stratejiyi hayata geçirdiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklamak ve ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmektir. İran ayrıca ülke içi üretimi artırmaya, daha çok ihtiyaç duyulan hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. İthalat yasaklarından şikayet eden yabancı firmalar İran dahilinde yatırım yapmaya davet edilmektedir.

Ülke, uzun yıllardır siyasi sebeplerden dolayı uluslararası yaptırımlarla karşı karşıyadır. Bu durum ekonomi üzerinde hızla büyüyen nüfusun baskısı, işsizliğin artması, yaygın yoksulluk, temel ihtiyaç malzemelerine uygulanan sübvansiyonların bütçe üzerinde artan yükü, verimsiz, büyük ve hantal kamu sektörü, devlet monopollerinin yeterince denetlenmemesinden dolayı şeffaf olmamaları, uluslararası bankacılık sisteminden dışlanma olmak üzere İran ekonomisinde birçok olumsuz etkiyi beraberinde getirmiştir. İran'a yönelik yaptırımların aşamalı olarak kaldırılması amacıyla 2015'te İsviçre'nin Lozan kentinde BMGK'nin beş daimi üyesi ve İran arasındaki görüşmelerde geçici mutabakat sağlanmış, buna göre İran'ın en az on yıllığına uzatılan nükleer programının sınırlandırılması karşılığında yaptırımların büyük bölümünün kaldırılması üzerinde prensip olarak anlaşmaya varılmıştır. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte İran ekonomisine uluslararası alandan çok büyük bir ilgi olmuştur. Bununla birlikte ABD'nin 2018 yılında Nükleer Anlaşma olarak bilinen KOEP'ten çekilmesi ve yaptırımları daha sert bir şekilde uygulamaya başlaması ekonomi üzerindeki belirsizlikleri artırmıştır.

Korumacı Ekonomi

İran, zengin petrol, doğalgaz ve maden rezervleriyle dikkat çekmesine rağmen uluslararası alanda karşılaştığı sorunlardan dolayı bu potansiyelinden yararlanamamaktadır. Ülkedeki ekonomik durum genel bağlamda korumacı ve devletçi bir görünüm arz etmektedir. İran özel sektörü ülke ekonomisinin yalnızca %20'sini temsil etmektedir. Özel sektör ekonomiyi hâkim olan devlet ve yarı-devlet şirketleri ve bonyad olarak bilinen dini vakıflarla rekabet

etmekte yetersiz kalmaktadır. Yerli malların kalitesi düşük olup yabancı ürünlere karşı zorlukla rekabet edebilmektedir.

İran'ın uzun yıllardır uluslararası alandan yalıtılmış ekonomisinde hemen tüm sektörlerde teknoloji ve know-how açığı bulunmaktadır. Ülkeye gelen yabancı yatırımın artırılması, büyük oranda ithal ikamesine dayanan ekonominin verimli bir şekilde yapılandırılması amacıyla farklı dönemlerdeki hükümetler tarafından mevzuat alanında birçok iyileştirme yapılmıştır. Bu amaçla, 12.11.1985 tarihinde yayımlanan tek maddelik bir yasa ile karşılıklılık şartına bağlı olarak yabancı şirketlerin pazarlama ve satış ofisi açmaları hakkındaki yasak kaldırılmıştır. 1993 yılında Serbest Bölgeler Kanunu, 2002 yılında ise yeni Yabancı Yatırımı Teşvik ve Koruma Kanunu (FIPPA) yürürlüğe sokularak yabancı sermaye ülkeye çekilmeye ve özel sektöre dinamizm kazandırılmaya çalışılmıştır. FIPPA çerçevesinde, devletin kararları doğrultusunda ortaya çıkabilecek şirket zararları ile ana sermaye ve kârların yurt dışına transfer edilmesi devlet garantisi altına alınmış, yabancı sermayenin bir İran şirketi ile ortaklığı belli bir yüzde ile sınırlandırılmamış, yabancı sermayenin ülkeye giriş ve çıkışında serbest piyasa kurunun geçerli olması garanti altına alınmış, yabancı şirketler için vergiler %20'lere indirilmiş, ayrıca yatırım yapılan bölgelere göre 5-10 yıllık vergi muafiyeti dönemleri öngörülmüş, makine ve teçhizat gibi yatırım mallarının ülkeye girişi gümrük vergisinden muaf tutulmuştur. Tüm bu çalışmalara rağmen, ülke içindeki farklı siyasi kutupların da etkisiyle ekonominin yeniden yapılandırılması ve yabancı sermaye çekilmesinde istenen ivme yakalanamamıştır.

İran'ın yatırım ve dış ticaret politikası genel anlamda korumacı bir görünüm arz etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından uygulanan ambargolar ile uluslararası yaptırımların İran tarafından korumacı bir ekonomik yapı teşkil edilmesinde çok büyük etkisi bulunmaktadır. Ülke içinde korumacı ekonomik yapıyı destekleyen ekonomik odaklar da bulunmaktadır.

Talimatçı Ekonomi

İran'da üretilen veya bazı durumlarda ithal edilen ürünlerde devlet tarafından belirlenen kar marjları ile satış yapılması uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamada ürünler üzerine üretici fiyatı ve tüketici fiyatı derc edilerek tüketici fiyatı üzerinde nihai tüketiciye satış yapılması yasaklanmıştır. Tüketici fiyatına "onaylanmış fiyat" (gıymet-i musavvabe) da denilmektedir. Başta gıda, içecek, temizlik ve hijyen ürünleri olmak üzere beyaz eşya, motor yağı, bazı araç yedek parçaları ve benzeri sanayi sarf malzemeleri gibi ürünlerde de bu uygulamaya başvurulmaktadır.

Üretici fiyatı ürünün maliyet fiyatı üzerine KDV ve %15-19 arası firma kar oranı eklenerek belirlenmektedir. Üretici fiyatı ve tüketici fiyatları belirlendikten sonra firmanın bir sonraki devlet tarafından onaylanan fiyat güncellemesi/tesbitine kadar (yeni fiyat tesbiti için önceden bir tarih tayin edilmemektedir) fiyatlar üzerinde değişiklik yapması yasaktır. Bazı ürünlerin fiyat tesbiti Tüketici ve Üreticileri Korumu Kurumu tarafından, süt, yumurta, peynir gibi tüketiciler için önem arz eden ve "Tanzim Pazar" ürünleri olarak adlandırılan ürünlerin fiyat tesbiti ise Cumhurbaşkanı 1. Yardımcısı Mohammad MOKHBER'in başkanlık ettiği Piyasa Düzenleme Kurulu tarafından yapılmaktadır.

Esas olarak devletin ilgili kurumlarının satışı yapılan bütün ürünlerde kar marjı belirleme yetkisi bulunmakta olup ihtiyaca göre ilgili sektör dernekleri ve firmalarla görüşülerek üretici fiyatı ve tüketici fiyatı belirlenmektedir. Kur değişimi, hammadde fiyatlarındaki artış veya enflasyon kaynaklı üretim maliyetleri değişimi olduğu takdirde tüketici fiyatı belirlenmesi için tekrar ilgili müzakere süreci başlatılmaktadır. Ancak üretici tarafı tatmin eden bir fiyatın belirlenmesi sürecinin sonuna kadar zararına satış yapma ihtimali de söz konusu olmaktadır. Yatırımcı

firmaların, sektörlerinin İran iç piyasasında maruz kaldığı uygulamalar hakkında bilgi edinmesinde fayda görülmektedir.

İran içerisinde daha önce üretimi olmayan veya yeterli üretimi olmaması sebebiyle ithalatı yasak olmayan hammadde ve yarı mamül ürünlerin ithalatı yerli bir üreticinin yeterli ve uygun standartta üretim yaptığına ilgilileri ikna etmesi halinde yasaklanabilmektedir. Dışarıdan hammadde tedarik ederek üretim yapmayı planlayan yatırımcı firmaların bu hususu dikkate alması önemlidir.

İran devleti tarafından hâlihazırda devam eden ambargolar sebebiyle ülke döviz rezervlerinin etkili kullanımı ve kur şoklarının önlenmesi amacıyla katmanlı ve katı bir kambiyo rejimi uygulamaktadır. Bu çerçevede, İran Devleti tarafından resmi olarak ilan edilen 3 farklı kur ve bu kurların üzerinde oluşan serbest piyasa kuru bulunmaktadır.

İranlı ihracatçıların ihracatlarından elde ettikleri döviz %30 ila %100 arasında değişen oranlarda İran içerisine getirmesi ve NİMA denilen devlet tarafından yönetilen bir sisteme satmak zorunluluğu bulunmaktadır. NİMA ya yapılan döviz satış kuru ile serbest piyasa kuru arasında halihazırda %20-25 arasında değişen fark bulunmakta olup ihracatçılar bu satışlardan söz konusu fark kadar zarar etmektedirler. %30 ila %100 arasında değişen oranların kalan döviz miktarlarında İran'a mal getime imkanı tanınmaktadır. İran'da özellikle ihracat için yatırım yapmayı düşünen firmaların bu hususlara çok dikkat etmeleri gerekmektedir.

Bkz.

<https://ticaret.gov.tr/data/5ee20f8213b876e308cc14f3/%C3%9Cretici%20fiyatlar%C4%B1%20bilgi%20notu.pdf>

Döviz Kuru Hareketleri

Son 5 yılda döviz kuru yerli para birimi İran riyali karşısında 10 katına çıkmıştır. Yine son 5 yılda 3 kez döviz yükseliş atağı görülmüş olup iç piyasaya Riyal ile vadeli satış yaparak bu ataklara yakalan firmalar reel olarak büyük kayıplara uğramıştır.

Ambargolar sebebiyle hiçbir uluslararası banka İran bankaları ile çalışmamakta, SWIFT işlemi gerçekleştirilmemektedir. Dolayısıyla akreditif açma imkanı bulunmamaktadır. Para transferleri sarraflık mekanizmasıyla veya yurtdışı bankalarda bulunan İranlı firmaların dövizleri veya İranlı firmaların 3. şirketlerden alacakları karşılığı yapılan ödemelerle gerçekleşmektedir.

İran içerisinde yatırım yaparak önemli bir pazar payı elde eden yabancı yatırımcılar beklenmedik vergi borçları çıkartılması, fazla enerji kullanımı vs. gibi gerekçelerle sorunlarla muhatap edilebilmektedirler. Bir problem kaynağı olarak; İran'da vergi işlemlerinin içinde bulunulan yılın 2 yıl öncesinin vergi borçları tasfiye edilmektedir.

İran yatırım yaparken değerlendirilebilecek bir diğer husus ile "İran serbest bölgelerinde yatırım"dır. İran serbest bölgelerinde tesis yatırımı ile üretimi yapılan ve ithalatı yasak olan bazı ürünlerin İran ana toprağına ithalatına toptan olarak izin verilebilmektedir. Bazı nihai ürünlerin ana toprağına ithalatına izin verilmesi için %30 a kadar katma değer aranırken bazı ürünlerde sadece şişeleme, paketleme veya basit montaj şeklinde niteliksiz bir işlem yapılması halinde de ithalatına izin verilmektedir. Ayrıca ayrıntıları aşağıda ilgili bölümlerde belirtileceği üzere %100'e varan oranda vergi muafiyetleri sağlanmaktadır.

İran üzerindeki yaptırım baskıları başta para transferi olmak üzere birçok konuda kalıcı sorunlar teşkil etmiştir. ABD ekonomik yaptırımlarının temel amacı İran'ın yatırım yapma ve yabancı yatırım çekme kapasitesinin kullanılamaz kılınması olduğundan, bu süreç en doğrudan sonuçlarını yatırım ortamında göstermektedir. Bu itibarla, pek çok ülke yatırımcılarının ülkede var olan yatırımlarını askıya aldığı ya da devrettiği gözlenmektedir.

Diğer taraftan, az sayıda bazı yatırımcının da ambargo döneminde açılan alanı bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Nihai İş Ortamı Değerlendirme

İran üzerindeki süregelen yaptırım baskısı, başta para transferi olmak üzere birçok konuda yaşanan sıkıntıların daha da artmasına neden olmuştur. ABD ekonomik yaptırımlarının temel amacı İran'ın yatırım yapma ve yabancı yatırım çekme kapasitesinin kullanılamaz kılınması olduğundan, bu süreç en doğrudan sonuçlarını yatırım ortamında göstermektedir. Bu itibarla, pek çok ülke yatırımcılarının ülkede var olan yatırımlarını askıya aldığı ya da devrettiği gözlenmektedir. Diğer taraftan, az sayıda bazı yatırımcının da ambargo döneminde açılan alanı bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bununla birlikte, ekonomik olarak içe kapanan ve iç piyasa rekabeti azalmış bir İran'da yapılacak yatırımların karlı sonuçlar verebileceği de göz ardı edilmemelidir.

İran'daki iş fırsatlarına ilişkin değerlendirmeler yapılırken uluslararası yaptırımlar ile ABD yaptırımlarının İran ile ticaret yapacak firmalarımıza etkilerinin kapsamlıca değerlendirilmesi ve gerekli durumlarda hukuki danışmanlık alınmasında fayda bulunmaktadır. İran'daki iş fırsatları İran'da mukim Müşavirlik ve Ataşeliklerimizce hazırlanan sektör raporlarının sonuç kısmında yer almaktadır. Sektör raporlarına “Genel Sektörel Bilgiler” kısmından (<https://bit.ly/3OlrJbI>) ulaşılabilmektedir.

İran'da yatırım yapmak isteyen veya İran'la ticaret yapmak isteyen firmalara ABD yaptırımlarını, İran ithalat rejimindeki ithalatı yasak ürün gruplarını, kambiyo (para transferleri vs.) ve ihracat rejimini, İran serbest bölgelerindeki yatırım teşviklerini, ürün kar marjlarının belirlenmesine ilişkin uygulamaları ve muhtemel döviz hareketleri risklerini göz önünde bulundurması tavsiye edilmektedir.

Yukarıda bahsedilen hususlara dair Bakanlığımız web sitesinde kayıtlı ayrıntılı bilgi notlarına aşağıdaki linkten erişme imkanı bulunmaktadır.

<https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-asya/iran/raporlar/musavirlik-raporlari>